

Torah from Around the World

*De wereld staat iedere morgen als nieuw voor ons klaar;
iedereen zou moeten geloven dat zij of hij elke dag opnieuw geboren wordt.*

Ba'al Sjem Tov

Sjabbat 2 oktober / 26 Tisjri 5782, Beresjiet, Beresjiet/Genesis 1:1 - 6:8

Tanach blz. 3 - 12

Haftara: Psalm 104:1 - 35

Tanach blz. 1359 - 1361

Vertaler: Channa Kistemaker

Commentaar: **Rabbin Steven P. Nathan** is als rabbijn verbonden aan Lehigh University in Bethlehem, Pennsylvania, USA.

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://www.reconstructingjudaism.org/dvar-torah/shabbat-and-holiness>

Sjabbat en heiligheid

Met de sidra van deze week, Beresjiet, beginnen we de cyclus van Tora-voorlezingen opnieuw. We zijn allemaal goed op de hoogte van het scheppingsverhaal, dat we in deze hoofdstukken van de Tora lezen. Het verhaal riep evenwel nog altijd veel vragen op bij de

rabbijnen en geleerden. Eén van de vele kwesties waarover de rabbijnen debatteerden, is de timing van de schepping van de mensheid in relatie tot de sjabbat. Rasji (12e eeuw Frankrijk) geloofde dat God Adam vlak voor sjabbat schiep, zodat hij onmiddellijk het heilige en vredige rijk van de sjabbat kon betreden. Toch lezen we in dezelfde bron ook dat God Adam een paar uur voor sjabbat schiep, zodat hij eerst kon deelnemen aan de dagelijkse activiteiten van de wereld en daardoor de vrede van sjabbat beter zou kunnen waarderen.

Deze tegenstrijdigheid roept een vraag op: is sjabbat psychologisch en spiritueel gezien een startpunt om de week in te gaan? Of is het een plek om op adem te komen van de week die al voorbij is?

Een bekende chassidische rabbijn, Sjmoeël van Sochochow, verbindt deze vraag met een discussie in de Talmoed over wat je moet doen als je verdwaald bent in de woestijn en geen idee hebt welke dag het is. Als je de tijd volledig uit het oog bent verloren, wanneer moet je dan de sjabbat in acht nemen? Het oude rabbijnse Beit Sjammai (de school van Sjammai, één van de vroege rabbijnen) stelt dat de persoon onmiddellijk sjabbat moet maken en dan zes dagen moet aftellen om opnieuw de sjabbat in acht te nemen. De andere belangrijke school, Beit Hillel, stelt dat de persoon eerst zes dagen moet tellen en dan sjabbat moet houden.

De beslissing van Beit Sjammai is gebaseerd op de overtuiging dat mensen sjabbat nodig hebben om hen een extra dosis heiligheid te geven voordat ze de 'gewone' week kunnen ingaan en dat ze door sjabbat op de één of andere manier heiligheid en God naar de gewone dagen brengen. Beit Hillel - doorgaans geneigd om de goddelijke eigenschap van barmhartigheid (*chesed*) te benadrukken - geloofde dat wij, om ons te verbinden met het heilige en het goddelijke in onze wereld, eerst het 'gewone' werk van ons dagelijks leven moeten doen en ons best moeten doen om tegelijkertijd heiligheid na te streven. Als we dit doen, worden we beloond met de ultieme heiligheid van de sjabbat als een daad van goddelijke zorg. Dit idee van sjabbat als beloning voor ons streven naar heiligheid in ons dagelijks leven, verklaart waarom (volgens Hillel) Adam een paar uur voor sjabbat werd geschapen, en ook waarom je, als je geen idee hebt welke dag het is, eerst zes dagen moet werken en dan de sjabbat houden.

Deze commentaren herinneren ons eraan dat, om ons te verbinden met het Goddelijke in de wereld en in ons leven (zoals gesymboliseerd door sjabbat), we ook contact moeten maken met de 'gewone' aspecten van ons leven (vertegenwoordigd door de zes dagen van de week). Het is ons werk in de wereld, met de mensen in ons leven, dat ons in staat stelt God te vinden. Alleen dan kunnen we echt beloond worden met de ervaring van de heiligheid en vrede die wordt vertegenwoordigd door sjabbat.

We moeten ons best doen om de heiligheid te ervaren die in het gewone te vinden is, zodat we dan echt de bijzondere heiligheid kunnen ervaren in de dag die 'één en al heiligheid' is.